

RAMON LLULL

Una biografia rigorosa, amena i excepcional

Arpa publica un ambiciós assaig –rigorós i escrit amb saviesa narrativa– de l'historiador gallec Fernando Domínguez Reboiras, 'Ramon Llull. El mejor libro del mundo'

◆◆◆◆◆ Valentí Gómez Oliver

Enguanys se celebra el setè centenari de la mort de Ramon Llull (1232/3 - 1316), el polifacètic geni mallorquí i, a més de les celebracions –el 13 de juliol s'inaugura una exposició de gran nivell al CCCB de Barcelona: *La màquina de pensar. Ramon Llull i l'ars combinatoria*, comissariada per l'estudiós lul·lià Amador Vega–, era de preveure l'aparició d'alguna nova biografia.

Han fet possible aquesta gran iniciativa una nova i ambiciosa editorial dedicada a l'assaig, Arpa, i un historiador gallec, Fernando Domínguez Reboiras, responsable de l'edició crítica de les obres llatines de Ramon Llull –de les 280 que va escriure se'n conserven 266!–, un historiador que fa un munt d'anys que viu i treballa a Alemanya. La lectura d'aquesta obra ens permetrà endinsar-nos en el complex món medieval i poder intentar comprendre, amb la nostra visió contemporània, un personatge extraordinari, molt discutit i alhora estudiat per grans savis durant molts segles. Quan va canviar de vida, després de la seva "conversió" a la muntanya mallorquina de Randa, tenia uns 34 anys

i va poder manifestar i dur a terme, relativament, el seu triple ideal: 1) exposar-se a donar la seva vida per Crist; 2) escriure un llibre extraordinari, "el millor llibre del món", per poder convertir els infidels, i 3) convèncer el Papa i els reis cristians per crear monestirs (evangèlics i apostòlics) on persones adequades aprenguessin les llengües dels infidels (especialment l'àrab) per predicar-los, després, l'Evangeli.

L'estructura del llibre està molt ben compensada. Després del pròleg trobem el capítol *El nom Ramon Llull i les diverses maneres d'escriure'l*, i en tercer lloc una breu "introducció" en què s'expliciten els grans arguments de la biografia: la lluita per assolir el seu triple ideal; la noció del més gran escriptor català i el primer que escriu filosofia en llengua vulgar, en paral·lel a Dante i el mestre Eckhart; el difícil accés a l'obra lul·liana –més de 30.000 pàgines, 266 obres en llatí de les quals 52 en català–; la voluntat d'acordar creença i enteniment, creença i ciència; el fet de ser titllat per ell mateix "foll d'amor"; l'objectiu de l'*Ars*, nou mètode científic i la novetat del seu llenguatge.

a

llegim

46-47

- Bauçà, Patchen, Roché: tres autors invisibles
- 'L'Avinguda dels Misteris', la nova novel·la de John Irving

48-49

- 'Història del nou cognom', segon llibre de la saga d'Elena Ferrante
- 'Jambalaia', el premi Anagrama d'Albert Forns

LLULL VA ESCRIURE NOVEL·LES, TRACTATS, POEMES I DIÀLEGS. A LA FOTO, L'ESCLTURA A RAMON LLULL SITUADA AL PASSEIG SAGRERA DE PALMA. ENRIQUE CALVO

Finalment, per cloure aquesta primera part d'introducció trobem el quart capítol, dedicat a "les fonts", els escrits dels quals el lector pot abeurar-se de cara a conèixer la vida d'un personatge medieval. L'autor ho fa resseguint el mateix Llull, 1) mitjançant la narració de la seva vida (*Vita coetanea*) dictada pel mateix Llull als cartoixans de París, l'any 1311; 2) escorcollant les mencions autobiogràfiques que Llull va incloure en els seus escrits, i 3) comprovant el lloc i data de composició de les obres (que són catalogades a partir del 1294). El llibre conté també quatre apèndixs: *Abreviatures*, *Orientació bibliogràfica*, *Apunt cronològic* i el fonamental *Catàleg de les obres llatines de Ramon Llull*, que tanca el llibre.

Un assaig amb tocs de novel·la

Hem deixat per al comentari final els 21 capítols que formen el gruix del llibre i que constitueixen, al nostre entendre, l'encert i la gran aportació de l'historiador Domínguez Reboiras. Amb una gran saviesa narrativa –fins i tot amb tocs de novel·la, com ara el tancament del capítol dotze amb "una notícia inesperada: l'ocupació de la Terra Santa pels mongols"–, Reboiras és capaç de trenar el *text* i de les 266 obres llatines en cita 157 (!), de les quals podem llegir fragments i ca-

pir la intencionalitat (voler escriure, però per sobre de tot publicar!), i també la inventiva i imaginació de Llull amb el *context*, que no és més que la vida del filòsof i teòleg i la societat de l'època. L'autor ho fa de manera diacrònica, des del seu naixement, amb l'ajut de l'esmentada *Vita*. Podrem veure els seus nombrosos viatges (Montpeller, Roma, Gènova, París, Xipre, Tunísia o Jerusalem, quan tenia més de 70 anys). A mesura que avancem en la lectura s'esdevé la conjuminació il·luminadora del *text* i del *context* i llavors el *metatext* lul·lià va prenent forma i el podem incorporar en el nostre ànim.

Llull es considerava un ciutadà del món, un laic que creia en la tasca de reformar la cristiandat. Per fer-ho proposa un diàleg constructiu entre els representants qualificats de les tres religions del Mediterrani per poder discutir i disputar "tot seguint els postulats de la raó i no pas els textos dels llibres sagrats de cadascuna de les creences". Tot i que no era considerat "acadèmic" pels teòlegs més clàssics, va lluitar aferrissadament per defensar que a més de creure (en Déu) cal demostrar amb la raó que el que es creu és verdader. "L'únic criteri de veritat és la raó" (fa pensar en l'"acordar Raó i Follia" del poeta Foix). I per fer-ho proposa un mètode de coneix-

xement, que inventa l'*Ars combinatoria*: és un mecanisme de figures geomètriques i símbols que combinen lletres i conceptes i pretén ser un "nou saber amb pretensions universals". L'*Ars* és considerat un precedent de les noves tecnologies de la informació.

Tota la determinació de Ramon Llull pretenia propiciar un diàleg que aconseguís la unitat entre les tres religions, entre les persones que creuen en un sol Déu. Un diàleg interreligiós *avant la lettre*, que no ha perdut la seva actualitat. *El mejor libro del mundo* és una biografia que ens parla de les tres potències de l'ànima (medieval) i suggereix que la voluntat "estimi" l'autor, que l'enteniment n'"entengui" l'obra i que la memòria "recordi" el valor del llegat lul·lià i el llegeixi! ➔

RAMON LLULL EL MEJOR LIBRO DEL MUNDO F. DOMÍNGUEZ REBOIRAS ARPA 380 PÀG. / 21,90 €

L'ARA i Llull
Els dies 11 i 12 de juny es podrà aconseguir amb l'ARA per només 18 euros 'Vida de mestre Ramon', una aproximació a les fites del pensador mallorquí

Tria de novetats lul·lianes publicades recentment

Llibre de contemplació en Déu

Enciclopèdia espiritual escrita entre el 1271 i el 1274 després de la conversió a la vida de penitència. El trobador ha esdevingut "joglar de Déu", amb la missió de convertir infidels i descreguts. Publicacions de l'Abadia de Montserrat està publicant l'edició crítica.

Accidents d'amor

Escrita segons els patrons literaris de les novel·les de cavalleries, *Accidents d'amor* –adaptada al català actual per Pere Antoni Pons– està protagonitzada per l'Amic i l'Amat, és a dir, el fidel cristià i Déu, envoltats per una sèrie de personatges presents a l'Arbre de Filosofia de Llull.

Teoria lul·liana de la comunicació

A partir del que escriu Llull a *El sisè sentit* (1294), Josep Lluís Navarro confegeix una nova teoria sobre les llengües, basada en la metàfora de "la molècula de la comunicació", d'una gran potència explicativa i didàctica.

Llibre del gentil i dels tres savis

Ignasi Moreta adapta aquest text lul·lià, una sorprenent paràbola interreligiosa amb un desenllaç desconcertant. Forma part de la col·lecció *Petit Fragmenta*, que introdueix el pensament a nens i nenes a partir de 7 anys.

Vida de mestre Ramon

El volum, a cura d'Anthony Bonner, s'obre amb una introducció que situa el text de la *Vita coetanea*, en repassa la transmissió i explica el context en què es va moure l'autor. A partir d'aquí s'ofereix la traducció de la biografia de Llull.

